

S. Sayısı : 189

Tütün inhisarı idaresinin 1931 yılı son hesabına aid mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair 3/165 sayılı Divanı muhasebat Riyaseti tezkeresile Tütün, tuz ve müskirat inhisarı idareleri 1931 malî yılına aid blânçoların gönderildiğine dair 3/172 sayılı Başvekâlet tezkeresi ve Tütün inhisarı idaresinin 1931 yılı son hesabı hakkında 1/282 sayılı kanun lâiyhası ve Divanı muhasebat encümeni mazbatası

Tütün inhisarı idaresinin 1931 yılı son hesabına aid mutabakat beyannamesinin sunulduğuna dair Divanı muhasebat riyaseti tezkeresi (3/165)

T. C.

Divanı muhasebat

U. 55693

H. 2259

8 - XI - 1935

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

z

Tütün tekidi idaresinin 1931 malî yılı kesin hesabına müteallik olarak tanzim edilen mutabakat beyannamesinin müteferri cetvellerile birlikte bağlı olarak sunulduğu arz olunur.

Di. M. Reisi

S. Oran

Beyanname

Tütün tekidi idaresinin 1931 malî yılı kesin hesabı gönderilmekle divanı muhasebatça tetkik ve muhakemesi yapılmış olan idare hesapları ile karşılaştırılarak görülen farklar ve sebepleri bağlı cetvellerde izah edilmiş ve kesin hesapta yazılı rakamlar bağlı cetvellerdeki meşruhat nazarı itibare alınmak şartile kabule değer bulunmuştur.

İdarece bazı memurlara rasyon adı altında parasız olarak her ay verilen tütün ve sigara bedellerinin % 25 nin bütçenin masarifi idare tertibine ve % 75 nin mütedavil sermayeye masraf kaydedildiği görülmüş ve bu hususta bütçede sarıh bir tahsisat bulunmadığı gibi kanunî bir memsek de gösterilmemiş ve idarece taamüle istinad edildiği anlaşılmış olmakla keyfiyet Yüksek Meclisin takdirine arz olunur.

Divanı M. Reisi	D. : 1 Reisi	D. : 2 Reisi	D. : 3 Reisi	D. : 4 Reisi	Aza
S. Oran	Faik	A. Yurdakul	A. Özgen	F. Erinc	B. Esen
Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Aza
Z. Aslan	C. Dinçer	M. Menemencioğlu	R. Bakuy	Halid Demirsoy	M. İ. Tümay
Aza	Aza	Aza	Aza	Aza	Müddeiummuî
E. R. Okan	N. Başak	F. Özbudun	Z. A. Akeren	M. A. Apak	E. Arıkan

Tütün, tuz ve müskirat inhisarı idareleri 1931 malî yılma ait blânçoların gönderildiğine dair
Başvekâlet tezkeresi (3/172)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar müdürlüğü
Sayı : 6/3084

17 - X - 1934

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Tütün, tuz ve müskirat idarelerinin 1931 malî senesine ait blânçolarile 1660 sayılı kanunun 8 ne maddesi hükmüne göre mütehassıs murakıpler tarafından hazırlanan raporlar Yüksek huzurlarına sunulmuştur.

Bahsi geçen kanunun 10 neu maddesine tevfiikan icab eden muamelenin yapılmasına müsaadelerini dilerim.

Başvekil
İsmet

Tütün inhisarı idaresinin 1931 malî senesi zarfında mütedavil sermaye ile idare olunan muamelâtına müteallik blânçosu üzerinde icra edilen tetkikat neticesini gösteren rapordur:

Mukaddeme

Tütün inhisarı idaresinin 1931 malî senesine müteallik blânçosu üzerinde 1660 numralı kanunun (8) ne maddesinin tarifâtı ile umumî muhasebe kaideleri ve blânço tanziminde mevcut usuller nazarı dikkate alınmak suretil tetkikat icra ve neticede blânçonun, mehazi olan, defteri kebir kayıtlarına mutabık ve defteri kebirde mevcut hesaplarda mukayyet muamelelerin de evrakı müsbiteye müstenit olduğu müşahede edilmiştir. Yukarıda bahsolunan esaslara mugayereti tesbit olunan muamelelerle taallükuna binaen bu muameleler dolayısıyla işaret edilmesi muvafık görülen bazı umumî mülâhazalar da blânçonun tertip sırası veçhile aşağıya dercolunmuştur:

1 — Sabit kıymetler:

Emlâk: Blânçoda görünen emlâk kıymeti şirketten idareye müdevver emlâk ile idare zamanında yapılan mübayaa ve icra edilen tamirâtı esasiye ile emlâkin baliğ olduğu kıymetleri göstermektedir. İdareye müdevver emlâk kıymetleri hususî komisyonlar tarafından takdir olunan bedelleri muhtevi mazbatalarla ve 1931 senesi zarfındaki muamelâtta evrakı müsbitesiyle tevsik edilerek bu noktadan bahse değer bir mesele kalmamıştır. Yalnız idarenin elinde mevcut olan beş milyondan fazla kıymeti haiz emlâkin mahalli, kıymeti, tarzı inşası, tadilâtile sair evsafın ve tapu tarih ve numasını muvazzahan gösterir bir deftere kaydı lâzım gelirken bu yolda bir defterin mevcut olması mazbutiyet noktasından muvafık görülmemiş ve bu mütalea muhafaza gemileri için de varid bulunmuştur.

2 — Nakdi kıymetler:

Blânçoda vezne ve bankalarda mevcut görünen mebalığın mevcudiyeti - eenebi bankalarında görünen 1 409,68 lira müstesna olmak üzere - tadad mazbataları ve bankaların mektupları ile tahakkuk etmiştir.

(1 409,68) liraya gelince: Bu para mefsuh reji şirketinden idareye müdevver Rus bankasına mevdu rublelerle Alman bankalarındaki markları ifade etmekte ise de gerek Rus bankalarındaki rublelerin, gerek Alman bankalarındaki markların naktî kıymetleri kalmamış olduğu cihetle 1 409,68 liraya naktî kıymetler arasında mevki verilmesi muvafık bulunmuştur.

3 — Mütedavil kıymetler:

A) Yaprak tütün: Blânçonun «1» numaralı cetvelinde depolarda mevcut yaprak tütün bedeli 18 612 224,58 ve fabrikalarda mevcut yaprak tütün bedeli de 48 979,30 lira olarak gösteril-

miş ve «37» numaralı cetvelinde de idarenin malik olduğu yaprak tütün miktarı 22 860 413,195 kilo olarak irae edilmiştir.

«37» numaralı cetvelde bu tütünlerin hangi mahaller ambarlarında mevcut olduğu gösterilirken fabrikalarda mevcut tütünlerin miktarı irae edilmemiş olmasma ve halbuki fabrikalarda 48 979,30 lira kıymetinde tütün bulunduğu yukarıda zikredildiği üzere, blâncoda gösterilmiş bulunmasma nazaran idarenin elinde bulunan yaprak tütün mevcudunun 22 860 413,195 kilodan daha fazla olması lâzım geldiği anlaşılmıştır.

Ancak blâncunun bu iki tablosu arasındaki tefavüt hal ve idarenin mütalea edeceği veçhile blâncoda muharrer bedel ve kilo miktarlarının kabulü lâzım geldiği farzedilse bile yine blâncoda tadat mazbataları ve mülhakattan gelen cetveler arasında bedel ve miktar itibarile yüz binlerce lira ve kilo raddesinde fark mevcut olması ve bu farkların muhabere ile hal ve tesbit edilerek izale edilmemiş bulunması blâncodaki yaprak tütün miktarile esmanına ait rakamları sahih olarak kabule imkân bırakmamıştır. Bu sebeple istokların umumî tadat ve tartısı yapılarak hakikî miktarların tesbit edilmesi lâzım gelmekle beraber bu suretle yapılacak umumî tadat ve vezinden sonra yaprak tütünlerin taayyün edecek olan ve kayda esas ittihaz edilmesi icab eden bedel ve miktarları müessir harekâtın itinalı bir surette takip edilebilmesini temin edecek tedbirlerin de alınması lâzımeden görülmüştür.

B) Yine «37» numaralı cetvelin tetkikinde bazı mahallerde mevcudu pek az miktardaki tütünler için yüksek bir bedel gösterildiği ve bu hususta yapılan tetkikat ile alınan izahattan bu vaziyetin; idarece her hangi bir mahalde mübayaa edilen tütünlerin kısmı azamının işletme merkezine sevkinden sonra o mahalde vaki olan veya tütünler sevk edilirken tütünlerin maliyetine ilâvesi unutulmuş bulunan masrafların orada kalan ve hatta hiç tütün kalmamış ise gelecek mübayaa devresinde mübayaa edilecek tütünler bedeline zammedilmesi suretinde ittihaz edilmiş olan bir usulün tatbikatından mütevellit olduğu anlaşılmıştır.

Bu tarzdaki muamelenin; tevhit ettiği neticenin aşıkâr olan gayri tabiiliğinden başka bir sene zarfında yapılan mübayaa masraflarının o sene mübayaa edilen tütünler maliyetine dahil olmayıp ertesi sene mahsulünün maliyetine intikal etmesi gibi maliyete müessir bir mahiyeti de haiz olması hasebile devamı muvafık görülmüştür.

C) Yaprak tütün mübayaasında ne miktar tütüne ihtiyaç bulunduğu iptidadan fabrikalar şubesinde tesbit edilmekte ve bu şubenin gösterdiği lüzum müdürler encümünde tetkik edilerek her menşeden mübayaa edilecek tütün miktarile nevi nisbetleri ve kaime fiatları kararlaştırılıp mülhakata bu dairede mübayaa için emirler verildiği halde yapılan mübayaanın tayin edilen nisbetlere tevafuk etmediği ve meselâ daha yüksek neviden tütün alınması kararlaştırılmış iken daha aşağı neviden tütün mübayaa edildiği vaki olduğu gibi işlendikten sonra tütünlerin taayyün eden evsafının mübayaa esnasındaki evsafa muvafık arzettiği de hemen daima vaki ahvâlden bulunmaktadır.

İdarenin enva itibarile muhtaç olduğu tütünlerin elde edilmesi tesbit edilen mübayaa nisbetlerinin mahfuz bulundurulmasına mütevakıf olup aksi hal idarenin ihtiyacının karşılanmasını tesadüfe terk etmek ve yahut muayyen bir menşe veya nevi yerine onlara yakın evsaf arzeden başka bir mahalle veya neve aid tütünlerin kullanılması cihetine gitmek gibi netayıç tevliidinden hali kalmaz. İşaret edilen bu neticelerin mahzurları aşıkâr olduğu gibi tesbit edilen nevi nisbetleri dairesinde mübayaa yapılmamış olması mübayaaya memur olanlar için tahkiki mucip ahvâlden dahi olabileceğinden idarenin bu hususa fazla itina göstermesi muvafık olacağı mütalea edilmektedir.

D) Tütünler azettiği evsafa göre nevilere ve nevilere dahilindeki tütünler de gösterdikleri hususiyetlere göre derecatalara ayrılmakta ve vasatî fiatla mübayaa edilen tütünlerin işlendikten sonra verdiği derecelerin mevcut derece formülüne istinaden kıymetlendirilmesi cihetine gidilmektedir.

Halbuki mefsub Reji şirketi zamanında, müstakir addedilen vaziyete göre tesbit edilmiş olan bu formülün, piyasanın şimdiye kadar bir çok tahavvüller arzettiği olmasma rağmen tadil edil-

meksizin tatbikte devam edilerek muhtelif nevi tütün partilerinin bu formüle göre kıymetlen-
dirilmesi cihetine gidilmesinde isabet görülmemiş ve bu sebeple tütünlerin derece itibarile olan
kıymetlerini sahih olarak ifade etmekten uzak kalmış olan bu formülün tadili de zarurî bulun-
muştur.

E) Blâncoda görünen mevcut yaprak tütünler mübayaa edildikleri senenin taayyün eden ma-
liyeti ile blâncoya alınmakta ve imalâta da bu maliyet esas ittihaz edilerek kâr ve zarar ona naza-
ran tesbit edilmektedir.

Borsaya tâbi olmıyan ve imal ve fruchtü inhisara tâbi bulunan tütün bu şekilde blâncoda
irae ve maliyet hesaplarının bu esasa istinad ettirilmesi bir sistem olarak kabul edilebilirse de bu
sureti muamele, idarenin elinde muhtelif fiatlarla mübayaa edilmiş bir kaç senelik tütün mevcut
olduğuna göre, son seneye nazaran vaziyetin neden ibaret olduğunun blâncoda görülmesine
mâni teşkil ettiği gibi tütünlerin ancak iki sene sonra imalâta verilmesi, imalât senesinin kârını,
imalâta verilen tütünlerin maliyetlerinin yükseklik ve ehveniyete tâbi kılmaktadır.

Yapılan tetkikat neticesinde mevcut tütünlerin 1931 piyasa fiatlarına göre kıymetlendi-
rilmesi halinde bir kaç milyon raddesinde bir tenezzülü fiat karşısında kalacağı anlaşıldığı
gibi muhtelif senelerin mübayaa fiatlarını mezc ederek elde edilecek vasatî bir fiatla imalâta
verilen tütünlerin maliyetinin tayini cihetine gidildiği takdirde muhtelif senelerin irae ettiği
kâr miktarlarında daha az farklar görüneceği de tabiidir.

Buna binaen yaprak tütünlerin blâncoya sureti ithalinde ve imalâtm maliyetlerinin tayi-
ninde mevcut şekil ve usulün de ıslaha muhtaç olduğu mütalea edilmektedir.

F) Mamul tütün : blâncoda mamul tütün mevcudu 1 629 957 kilo ve bedeli de 1 643 790 lira
28 kuruş olarak gösterilmiştir. Buna mukabil 1931 senesine ait ambar hesabı katisinde mamul
tütün mevcudu 1 627 383 kilo 355 gram ve bedeli de 1 683 227 lira 84 kuruş olarak görünmek-
tedir. Ticareti hariciye mevcudu olan 2 579 kilonun ambar mevcuduna ilâvesi icab ettiği gibi
bedeli olan 24 820 lira 25 kuruşun da keza lik mamul tütün bedeline zammı icab eder. Mamul
tütün ayniyat ambarı hesabında ambarlarda mevcut görülen miktar ve bedel mülhakattan gelen
ve kontrole tâbi tutulmuş olan cetvellere müstenit bulunması hasebile mamul tütün miktar ve
bedeli olarak ayniyat hesabında görülen miktarların blâncoya alınmasında tereddüde mahal yok-
tur. Bundan başka mamul tütün ayniyat ambar hesabında görülen mamul tütün tahavvülâtı-
nın bir kısmı - avarya ve ziyat gibi - idarenin mamul tütün mevcuduna müessir olması lâzım
gelen ve bir kısmı (Baş müdüriyetler münakalâtrve mevcut nakli gibi) idare mevcuduna mües-
sir olmaması icab eden tahavvülâttan madut olduğuna göre mevcuda müessir olmayan tahavvülâ-
tın da blâncoda mevcut meyanında gösterilmesi lâzımeden iken ötedenberi mamul tütün ayniyat
ambar hesabının bu suretle tetkik ve tahlile tâbi tutulmaması neticesi olarak bu kısım tahavvü-
lâtm mevcut haricinde bırakılması cihetine gidildiği anlaşılması üzerine evvelki seneler kuy-
dadı üzerinde de tetkikat icra edilerek neticede 21 113 676 kilonun mevcut miktarına ve 26 399
lira 22 kuruşun da bedele ilâvesi icab ettiği tebeyyün ettirilmiştir.

Şu hale göre: mamul tütün mevcudunu 1 651 076 031 kilo ve bedelini de 1 734 447,31 lira ola-
rak irae etmek lâzım gelirken evvelki senelerde yapılan yanlış muameleler dolayısıyla mamul
tütün ambarının zimmetine götürülmüş olan 89 326 lira 72 kuruşun muallâk hesabın tasfiyesi
maksadile 1931 senesinde mamul tütün ambarının matlubuna ve muallâk hesabın
zimmetine götürülmesi neticesi olarak mamul tütün bedeli nakit muhasebesinde
1 643 790 lira 28 kuruş ve miktarı da 1 629 957 kilo olarak gösterilmiş ve
muhtelif mahallerde mevcut olan mamul tütün miktarına taallük eden bedellerin yekûn iti-
barile 1 643 000 küsur lirayı tutması için de her birinden bir esasa müstenit olmaksızın mu-
vafık görülen miktarda tenzilât icrası cihetine gidildiği anlaşılmıştır. Buna binaen mamul
tütün miktar ve bedeli olarak blâncoda mevki tutan rakamların sıhhatinin kabulüne imkân
görülmemiştir.

G) Bütçe dahili levazım ambarı bütçeye masraf kaydile mübayaa edilen levazımın harekâtını
takip için açılmış olan bu hesabın bakiyesi sene sonunda levazım ambarında mevcut olan levazım

bedelâtını göstermektedir.

Bu hesaba ithal olunan levazımdan mülhakata sevk edilen ve fakat mülhakatça istihlâk edilmiş olan levazım bedelleri blâncoda görülmemektedir.

Buna mukabil bütçenin demirbaş eşya tertibine masraf kaydile alman levazım bedelleri sabit kıymetler meyanına ithal ve blâncoda dahi o su blâncoya alınmayan bütçe dahili levazımın sene sonunda ambarda mevcut bulunanlar mükerrer olarak bu hesapta da görülmektedir.

Demirbaş eşya ve mefruşat hesabının müfredatı ile bütçe dahili levazım mevcudu müfredatı üzerinde yapılan tetkikat 7337 lira 50 kuruşun her iki hesapta da dahil olduğunu göstermiştir.

Mülhakat idarelerinde mevcut olduğu halde blâncoya alınmayan bütçe dahili levazımın kırtasiye levazımı ve evrakı matbua gibi müstehlik mevaddan madut bulunması itibarile blâncoda gösterilmemesi kabul edilebilirse de demirbaş eşya tertibine masraf kaydile alman levazımın blâncoda mükerrer olarak ithali muvafık olmayacağından bu mükerrerliğe mahal bırakmayacak hesap tedbirlerinin alınmasında da fayda mülâhaza edilmektedir.

H) Mahfazalara; blâncoda irae edilen mahfazalar bedeli mülhakata sevk edilmek üzere fabrikalarca hazırlanıp henüz sevk edilmemiş olan mahfazaların bedelinden ibaret bulunmaktadırlar. Halbuki bunlardan başka satılmak üzere gönderilen mamul tütünlere aid olarak mülhakatta külliyetli miktarda sandık mevcut olduğu gibi fabrikalarda mülhakattan iade edilen sandık malzemesi de mevcut bulunmaktadır. Bunların bedelinin katı olarak tesbitine imkân bulunamamış olmakla beraber mülhakatta 1 650 000 kilo miktarında mamul tütün mevcut olup elli kilo tütünde bir sandığa imlâ edilmekte bulunmaması ve beher sandığın maliyetinin de 2,46 liradan ibaret olmasına nazaran yalnız mülhakattaki sandıklar bedelinin 75 000 lira olarak tahmininde hata görülmemektedir. blâncoda vaziyeti daha sıhhatli irae için bahsolunan sandıkların sandık levazımı bedellerinin blâncoda gösterilmesinin muvafık olacağı mütalea edilmektedir.

İ) Borçlu hesaplar: Blâncoda bu ünvan altında gösterilen mebalîğ muvakkat sarfiyat, bütçe avansları, müfettişler hesabı carisi, memurin zimmeti ve veresiye satış hesapları neticelerini ifade etmektedir. Yapılan tetkikattan bu hesapların zimmet bakiyesinin seneden seneye yükselerek 1931 senesinde eşhas zimmeti hesabının zimmeti bakiyesinin 418 küsur bin liraya baliğ olduğu ve bu muvakkat sarfiyattan 552 küsur bin liranın da mahiyeti meçhul bir miktar olarak muavin kayıtlarda yer tuttuğu görülmüştür. Veresiye satışlara gelince: bu satışların 1932 senesine devri muhasebe kaydına nazaran 953 253 liradan ibaret iken muamelât şubesinde celbedilen 6 aylık bakaya müfredat cetvellerinde bu devir 100 000 liradan fazla bir farkla 1 060 701 lira olarak görünmektedir ve yine bu sahada yapılan tetkikattan veresiye satışlardan 264 küsur bin liranın bedelleri geldiği halde tahsil olunmayan 9 küsur bin liranın tahsili gayri kabil bir hale gelen 247 küsur bin liranın tahsili meşkûk bir hale gelen mebalîğe aid bulunduğu anlaşılmıştır. Şu vaziyet karşısında bu hesapların bakiyesinin hakikî miktarının neden ibaret olduğu tesbite imkân görülmediği gibi bu bakiyeyi blâncoda gösterildiği veçhile üç küsur milyon olarak kabul etmek cihetine gidilse bile bu üç küsur milyon lira bakiyeyi zimmeti idare için sağlam bir alacak suretinde telâkkiye de imkân görülmediğinden bu noktaların ehemmiyetle takibi ile tahsili mümkün olamayacağı anlaşılabileceğinden bu kayıtların terkini cihetine gidilmesi ve bu suretle mevcudatın mevhumattan kurtarılması zarurî görülmektedir.

J) Müraselât: Blâncunun mevcudat tablosunda muallâk hesap serlevhası altında müraselât bakiyeyi zimmeti olarak 345 küsur bin lira mukayyettir. Bunun üç yüz küsur bin lirası 1930 senesinden müdevver olup 36 küsur bin lirası da müraselât hesaplarının 1931 senesindeki farkı olarak alınmıştır. Ancak müraselât hesapları üzerinde ıera edilen tetkikat neticesinde bu farkın merkezin mülhakat idareleriyle ve mülhakattan kendi aralarındaki müraselât bakiyelerini

mücmelen ifade ettiği anlaşlmıştır. Halbuki: aşağıda gösterildiği veçhile:

Muallâk hesab				
Matlup	Zimmet			
53 424 98	56 098 14	Umum müdürlüğün	mülhakat hesabı	
4 857 74	15 941 85	»	»	fabrikalar hesabı
37 371 37	71 830 74	»	»	levazım hesabı
2 072 03	6 645 18	»	»	İstanbul depoları hesabı
<hr/>				
97 726 12	150 515 91	Diğer şubeler müraselâtı		
613 456 17	597 586 76			
<hr/>				
711 182 29	748 102 67			

Umum müdürlüğün mülhakat ile olan vaziyeti ayrı ve mülhakatın kendi aralarındaki vaziyeti de ayrı olarak nazarı itibare alınmakla beraber fazla veya noksan mukayyet mehzatın ve kezalik fazla veya noksan mukayyet irsalâtın yekdiğerinden mahsubu cihetine gidilmeksizin vaziyetin ifadesi lâzım gelidiği takdirde blânçonun mevcudat tablosuna geçirilecek rakam 748 102,67 lira-dan ibaret bulunmakta ve buna mukabil düyunat tablosunda da 22 küsur bin liradan başka 711 182 lira 29 kuruşun yer alması icab etmektedir. Fazla veya noksan mukayyet mehzatın ve kezalik fazla veya noksan mukayyet irsalâtın ayrı ayrı takip edilerek tasfiyesi lâzım gelidiğine göre vaziyetin bu şekilde iraesine de zaruret görülmektedir.

4 — İhtiyat akçeleri:

A) Sabit kıymetler amortismanı, sabit kıymetler hesabında mukayyet emlâk, makina, demirbaş ve gemiler ile arsalar kıymeti üzerinden tefrik edilmekte ve nisbeti de emlâk ve arsalarda yüzde 1, makinalarda yüzde 10, demirbaş eşyada yüzde 5 ve gemilerde yüzde 10 dan ibaret bulunmaktadır.

Tefrik nisbetlerinden emlâk bedellerinin yüz, makinalarla gemilerin 10 ve demirbaş eşyanın 20 senede amorti edilmesinin esas ittihaz edildiği anlaşılmakta ve amortismanın vukuu muhakkak kıymet tenezzüllerini karşılamak maksadile tefrik edilmekte bulunduğu göre bu nisbetler esas itibarile muvafık bulunmaktadır. Yalnız üzerinde bina bulunmayan arsalar için emlâkte olduğu gibi müruru zamanla muhakkak surette kıymet tenezzülü ihtimali olmadığından bu kabül arsalardan amortisman tefriki için bir sebep görülmemektedir.

B) Levazım ihtiyatı: İmalâtın beher kilosu için masrafa (3) kuruş ilâve edilmek suretile bu ihtiyat akçesinin teşekkülü temin olunmakta ve bu suretle bir ihtiyat akçesi temininin de zayi olan mahfazalar bedelile gayri kabili istimal bir hale gelen levazıma karşılık tedariki maksadına müstenit bulunduğu anlaşılmaktadır. 1931 senesinde mevcut levazıma takdir olunan yeni bedelle eski bedeller arasındaki fark ile ambarlarda bulunan levazıma aid tahta sandık kapak parçalarının satışından mütevellit 88 719 liranın ilâve edildiği tetkikat neticesinde tebeyyün eylemiş bulunmaktadır. Ancak gerek mahfazalar gerek levazım bedelleri mütedavil sermayeden temin edilmekte olmasına göre bu maksatla bir ihtiyat akçesi tesisine lüzum görülmektedir.

C) Sigorta ihtiyatı: İdarenin malik olduğu menkul ve gayrimenkul emval ile yaptığı nakliyat hasaratını karşılamak maksadile tesis etmek istediği sigorta ihtiyat sermayesinin miktarı her sene tezayüd ederek 1931 de bir buçuk milyon lirayı bulmuştur.

İdarenin menkul ve gayrimenkul emvalinden ehemiyetli kısımları harice sigorta ettirmekte olması ve tesis olunan sigorta sermayesinden şimdiye kadar verilen tazminatın miktarı senevisinin 21 bin küsur liradan ibaret bulunmasına nazaran bu sermayenin daha fazla arttırılmasına lüzum olmadığı mütalea edilmektedir. Millî Reassürans hisse senetleri temettüü olan 1740 lira 84 kuruşun varidat hesaplarına kaydedilmeyip bu ihtiyat sermayesi hesabına taallük ettirilmiş olması da muvafık görülmüştür.

D) Meşkûk matlubat ihtiyatı: Bu hesapta mukayyet mebalîğ esas itibarile kefalet kanununun

inhisar idaresi memurlarına teşmilinden evvel memurun maaşlarından yapılan ve kefalet sandığı hesabının iradına geçirilen tevkifattan mütehassildir. Kefalet kanununun neşrinden sora memurların zuhur edecek zimmetlerini karşılamak üzere bir ihtiyat akçesine lüzum olmadığı gibi bahsolunan kanunun neşrinden evvele aid olarak tahakkuk edecek zimmetlerden mahalli tahsili bulunanların mahsubunun temin edilmesi mülâhazası dahi bu yolda bir ihtiyat sermayesinin elde bulundurulmasını muhik gösterecek bir sebep teşkil etmemektedir.

E) Yaprak tütünlerin tenezzülü kıymet karşılığı: Bu hesapta görünen para 1932 bütçe kanunile mevzu hükme göre yapılacak vezin neticesinde yaprak tütünlerde görülecek tenezzül kıymetini karşılamak üzere sermayeden tefrik edilmiş bir meblâğdır. 1932 senesi zarfında yapılacak vezin neticesinde tütünlerin kıymetinde görülecek tenezzülün mütedavil sermaye miktarını tenkis edeceği ve sermaye noksanını ikmal için varidattan sermayenin tenakus eden miktarı derecesinde bir meblâğın sermayeye ilâvesi cihetine gidileceği tabii isede idarenin 1931 bütçesile sermayesi 20 milyon lira olarak tesbit edilmiş ve 930 dan 931 senesine müdevver sermaye mevcudunun ise 22 milyon küsur bin liradan ibaret bulunmuş olmasına nazaran 931 senesinde yapılması lâzım gelen muamele; sermayenin 20 milyon liradan fazlasını sene iptidasında Hazine hesabı carisine naklederek senesi zarfında Hazineye göndermekten ve 1932 senesi bütçesile mevzu ahkâmın tatbikatından mütevellit vaziyetler için de 1932 senesinde icab eden tedbirleri almaya tevessül etmekten ibaret iken 1931 senesi zarfında sermayenin fazlası için 1931 deki ahkâmın icabatı dairesinde bir muamele cereyan etmesi ve blâncö tanzim edilirken de 1932 bütçe kanunile konulan hükümden istifade edilerek sermaye fazlasının bu namla açılan ihtiyat sermaye hesabına nakli cihetine gidilmesi mevcut hükümlerin sarrafati karşısında muvafık görülmemiştir.

5 — Hazine hesabı carisi:

A) Varidat fazlası: 1925.- 1931 senelerinde nakit muhasebesile ayniyat hesabının irac ettiği mamul tütün mevcudu arasındaki farkların nakit muhasebesinde mamul tütün ambarr hesabının zimmetine ve muallâk hesabın matlubuna taallük ettirilmesinden dolayı muallâk hesabın matlubunda yer tutmuş olan 89 küsur bin liranın tasfiyesi için bu para 1931 senesinde muallâk hesaba zimmet ve mamul tütün ambarr hesabına matlup kaydedilmiştir. Halbuki mamul tütün mevcudu münasebetile izah edildiği veçhile nakit muhasebesinde görünen mamul tütün mevcudu bedelinin tashihine lüzum olmadığından muallâk hesabın matlubunda görünen mebalığden 89 küsur bin liranın bu hesaba zimmet kaydı makabilinde varidat kaydı lâzım geldiği gibi sigorta itiyatı münasebetile bahsolunan 1740,84 liranın da binnetice varidata taallüku hasebile yine varidat kaydedilmesi icab ederdi. Bunlardan başka 1931 senesinde Edirne baş müdüriyetince satış kaydedilmiş olan 39 026 lira 3 kuruştan 27 296 lira 3 kuruşun satış olmayıp başka yere gönderilen tütünlerin satış hesabına geçirilen satış bedelinden ibaret olduğu anlaşıl原因 olarak 1932 senesinde icab eden tahsisat icra edilmiş ise de 1931 senesinde yapılan yazılış kaydı 1931 senesi varidatının satış bedelile bu satışın maliyetini teşkil eden 6818 lira 93 kuruş arasındaki farkı teşkil eden 20 477 lira 10 kuruş kadar fazla görünmesini intaç etmiştir. Bu sebeple varidat miktarını:

Lira	K.	
20 421 896	59	Blâncoda görünen
89 326	72	İlâvesi lâzım gelen
1 740	84	
<hr/>		
20 512 964	15	
20 477	10	Tenzili icap eden
<hr/>		
20 492 487	05	Yekûn

Yukarıda gösterildiği veçhile 20 492 487 lira 05 kuruş olarak göstermek muvafık bulunmaktadır.

B) Beyiye ücreti: 1701 numaralı tütün inhisar kanununun suveri tatbikiyesini mübeyyin 27 - 4 -

1932 tarihli nizamname yüzde 7 ye kadar beyiye verileceğini ve bazı inhisar maddelerinin sürümünü temin için bu ücreti beyiyenin yüzde 10 a kadar çıkarılabileceğini ve mevki ve mesafeye göre verilmesi lâzım gelen nakliye masrafının da inhisar idaresince tayin edileceğini göstermektedir. Muamelâtın tetkiki sırasında idarenin bazı mahallerde yüzde 5 ve 6 ve bazı mahallerde muamelâtı mahsusa ve cariyeye için ayrı ayrı miktarda beyiye ücreti vermekte olduğu ve muayyen olan nisbete göre verilen beyiye ücretlerinden satılan tütünün beher kilosu üzerinden, kanunî bir icap olmadığı halde öksüz yurtları namı altında iki kuruş tenziline devam edilerek bu suretle beyiye ücretlerinin muayyen nisbetlerden daha dün bir dereceye indirildiği ve idare memurlarına her ay verilen mukannen miktarda tütünlerden yüzde 30 ve hususî siparişler için yüzde 15 e kadar iskonto yapıldığı görülmüştür.

Verilmekte olan beyiye ücretlerinin nisbeti ötedenberi carî olan nisbetlerden ibaret olup bu nisbetlerin nasıl bir esasa istinad ettirilmiş olduğu anlaşılmadığı gibi idare memurlarına verilen tütünlerden yüzde 30 ve hususî siparişlere yüzde 15 e kadar iskonto yapılması gibi ahvalin nizamname ahkâmı ile telifi de tetkike muhtaç hususattan görülmüştür.

Tahakkuk eden beyiye ücretlerinden satılan tütünlerin beher kilosu için iki kuruş üzerinden tenzilât yapılması ve serbayilerle köy bayilerine beyiye ücretine ilâveten yüzde 7 ve yüzde 10 na kadar verilen nakliye masarifiyle hususî sipariş için yüzde 10 ve idare memurlarına verilen tütünlerden yüzde 30 a kadar yapılan tenzilâtın beyiye ücreti hesabına geçirilmesi ve yüksek memurlara bedelsiz verilen tütünlerin satış fiyatlarını maliyet fiyatı itibar edilen dörtte birinin, bütçeye masraf kaydile satış bedellerinin mütebaki miktarının satış ve beyiye ücreti hesaplarına kaydedilmesi gibi hususat beyiye ücreti nisbetinin satış bedelile mukayesesi imkânını da selbetmekte bulunmuştur.

Bu sebeple nerelerde ne miktar üzerinden beyiye ücreti verilmesi lâzım geldiğinin yeniden tesbiti ve beyiye ücreti hesabının kontrol ve mukayeseye salih bir şekle ifrağı muvafık görülmektedir.

6 — Fire meselesi :

Kanunun tayin ettiği fire nisbetleri işletme esnasında ve muayyen müddetler zarfında husule gelecek miktar tenezzüllerinin şayanı kabul hatlerinden ibarettir. Bu sebepler dolayısıyla husule gelecek miktar tenezzüllerin kilo fiyatını tezyid edeceği de şüphesiz olduğundan gerek imalâta verilen ve gerek satılan tütünler bedeline fireden mütevellid fark nisbetinde bir zam yapılması ve kanunun fire esasını kabul etmiş olduğuna göre tüccardan yapılacak mubayaatta da - idare fiyatlarına göre bir mubayaa fiyatı tayini lâzım geldiği takdirde - fire zammının kabulü cihetine gidilmesi icap eder. Ancak fireden dolayı yapılacak zammın meselâ yüz kilosu 100 liraya almış olan bir parti tütün müruru zamanla yüzde 20 fire verse elimizde kalan tütünün beher kilosu 1,25 liraya mal olacağına göre mubayaa fiatına beher kiloda 25 kuruşun ilâvesi suretinde olması lâzım gelirken firenin yüzde 20 olması evvelki mubayaa fiatına da bu nisbette zam icrasını icap ettireceği nutaleasile 120 kuruşa satış yapıldığı görülmektedir. Kezalik tüccardan vaki olan mubayaalarda da tüccarın idareye sattığı tütünlerde kendi satışına nazaran fire farkının ne miktardan ibaret olduğu tahkik edilmeksizin mahsulün senesine göre malûm olan nisbetler dairesinde mubayaa fiatına fire zammı yapılarak mubayaatta bulunduğu vakidir.

Tüccara yapılan satışlarda ve tüccardan yapılan mubayaalarda umumî bir şekil almış bulunan bu sureti muamelenin tatbikında zaruret var ise bunun kanunî bir hükme istinad ettirilmesi lâzımeden görülmektedir.

7 — Sermaye :

Bilmünasebe yukarıdaki maddelerde bahsolunduğu veçhile idarenin kanunen tesbit edilen mütedavil sermayesinin miktarı 20 milyon liradan ibarettir. Bundan başka idarenin sabit sermaye namı altında bir kısım sermayesi daha mevcud olduğu gibi doğrudan doğruya mütedavil sermaye olarak elinde bulundurduğu ve borçlanma suretile istifade etmekte olduğu bazı mebalîğ ile krediler de var-

dir. Bunlar da müfredatı aşağıda gösterildiği üzere :

Lira	Kr.	
8 243 370	53	Sabit sermaye
1 623 466	00	Sabit kıymetler amortismanı
1 233 726	45	Depozito ve sair
1 525 575	39	Tüccara verilen bonolar
12 627 138	37	Yekûn

Ceman 12 627 138 lira 37 kuruştan ibaret olup mütedavil sermayeyi teşkil eden 20 milyon lirayı da buna zammedince idare muamelâtında sabit sermaye de dahil olduğu halde mevcut sermaye ile kabili istimal ve istifade mebalîğ ve kredi mecmuunun 32 627 138 lira 37 kuruşa baliğ olduğu anlaşılr.

Yine yukarıdaki fıkralarda bahsi geçen hususat dolayısıyla yapılması icab eden tashihat hariç olmak üzere idarenin elinde bulunan kıymetlerin mecmuu aşağıda irac edildiği veçhile :

Lira	Kr.	
58 227 059	84	Mevcudat tablosu yekûnu
21 080 000	00	Hazineye irsalât
37 147 059	84	

37 147 059.84 kuruştan ibarettir. Buna nazaran idarenin kullanmağa mezun olduğu sermaye ve kredi ile elinde bulundurduğu kıymetler arasındaki farkı teşkil eden 4 519 921, 47 lira kadar bir sermayeye malik ve anı istimal eylemekte olduğu tezahür eder. Bu hususta yapılan tetkikat neticesinde bu fazla sermayenin de başlıca levazım ihtiyatı, sigorta ihtiyatı, meşkûk matlubat, yaprak tütünlerin tenezzülü kıymeti, bütçe dahil levazım ambarı membalardan geldiğini bilân-ço vazih bir surette göstermektedir. İdarenin ticaret müessesesi halinde işletilmesi kabul edilmiş olmakla beraber verilen sermayeyi artırmak için değil, verilmiş olan sermaye ile Hazinesin beklediği varidatı temin etmekle mükellef bir müessese olduğu nazarı itibara alındığı takdirde ihtiyat sermayeler teşkili suretile sermayesini seneden seneye tezyide salâhiyettar olmadığı aşikârdır ve ihtiyat sermaye tesisi hakkında verilmiş bir mezuniyet olmaması ve buna mukabil mütedavil sermayesinin (20) milyon lira olarak kanunen tesbit edilmiş olması da bu mülâhazayı teyid etmektedir. Bundan başka 1932 bütçe kanununa istinaden yapılacak umumî tadad ve vezin neticesinde idarenin malik olduğu mütedavil kıymetlerin yekûnunda husule gelecek tenezzül miktarında tenakus edecek olan sermaye miktarının (20) milyon liraya iblâğı lâzım gelip gelmeyeceği dahi tetkike muhtaç bir mevzu teşkil etmektedir.

Bu sebeple idarenin ne miktar sermayeye ihtiyacı olduğunun yeniden tetkik ve tesbiti ve ihtiyat sermayeleri teessüsü lâzım ise bu cihetin kanunî müsaadeye istinad ettirilmesi zarurî görülmektedir.

Tadad mazbataları

Naktî ve aynı kıymetlerin 1931 malî senesi nihayetindeki mevcutları tadad mazbatalarile tevsik edilmek istenilmiş ve bu baptaki mazbatalarda ibraz edilmiş ise de bu mazbataların ne merkez ve ne mülhakat kaydına tetabuk etmediği görülmüştür. Naktî ve aynı kıymetlerden bilhassa yaprak tütünün sene sonunda bilfiil tartısı yapılmak suretile mazbata tanzimi cihetine gidilmesine maddeten imkân yoksa da hiç olmazsa mahallerinde tanzim olunan bu mazbataların mahallî kayıtlarına mutabık olması lâzım gelirken bahsolunan mazbatalarla mahallî cetveller arasında da mutabakat bulunmadığı anlaşılmıştır.

İbraz edilen mazbatalar arasında imzasız ve müfredata nazaran yekûn yanlışlığı muhtevi olanlara da tesadüf edilmiş olmasına göre mevcut mutabakatsızlığın kısmı mühimmi mazabataların itinalı

bir surette tanzim edilmemiş olmasından ileri gelmekte bulunmuş ise de mevcut olan mazbatalardan bazılarının kısmen veya tamamen muhteviyatının sıhhatinin tahakkuk etmiş bulunması bunların tamamen ihmale değer vesaikten olmadığını göstermekte bulunmuştur.

Mevcut mutabakatsızlık karşısında yapılacak olan muamele: İcab edenlerle muhabereye girilip mazbata ve kayıtlardaki hatalar tebeyyün ettirilerek blâncunun sıhhati taayyün eden rakamların alınması lâzımgelirken mahallî cetvellerle mazbataların vaktile alınmamasından ve blâncunun tanzimi miadr da hulûl etmiş olmasından dolayı merkez kayıtlarının blâncoya esas ittihazı eihetine gidilmesi mutabakatsızlığı ipka ve sahih olan rakamların neden ibaret bulunduğunu tebeyyün ettirmeğe mâni teşkil etmiştir. 1932 bütçe kanunu umumî tadad vezni emretmiş olmasına nazaran 1932 senesinde bu mübayenetlerin halledilmiş olması memul bulunduğundan 1931 blâncosu münasebetile başkaca yapılacak bir muamele kalmamış ise de :

- A) Mahallerince mazbataların tanzimine lâyük olan ehemmiyetin atfedilmemesi,
- B) Gerek mazbata, gerek mahallî cetvellerin geç gönderilmesine devam edilmesi,
- C) Mazbatalarla kayıtlar arasında görülen mübayenetlerin sebeplerini aramak eihetine gidilmesi.

İleride de bu vaziyetlerin tahaddüsüne meydan vereceği tabî olduğundan idareî umumiyece bunlara mahal bırakmayacak tedbirlerin alınması temenniye lâyük hususattan görülmüştür.

Maliyet meselesi

Tütün inhisar idaresince yapılan masrafların bir kısmı maliyete taallûk ettirilmekte ve bir kısmı da satış masrafı olarak kabul edilmektedir.

Maliyete ithal ettirilen masraflar taallûku itibarile iki kısım olup biri mütedavil sermayeyi, diğeri bütçeyi alâkadâr etmektedir. Yaprak tütün mubayaa, sevk ve işleme masraflarile alât ve levazım bedelleri ve buna mümasil masraflar mütedavil sermayeden maliyete taallûk ettirilen masrafları bütçenin, 9, 10 ve 11 nei fasıllarından vukubulan tediyatta bütçenin maliyete ithal olunan sarfiyatını teşkil eder.

Beyiye ücreti mamulâtın nakiliye ve sigorta masrafları gibi bu iki kısma dahil olmayan sarfiyat ta satış masrafı olarak telâkkî edilmekte bulunmuştur.

Masarif envamdan hangilerinin maliyet ve hangilerinin satış masrafı olarak telâkki edilmesi lâzımgeldiğinin, müesseselerin hususiyetlerine göre tayin edileceğinde şüphe yoktur. Tütün inhisar idaresinin imâl ettiği tütünleri muhtelif mahallere sevk ederek oralarda satışa arz etmekte bulunmasına göre mevaddı mamulenin satış mahallerine kadar gönderilmesi için ihtiyar edilen nakliye ve sigorta masraflarının maliyet masarifi meyanma ithali daha muvafık olacağı mütalea edilmekle beraber bahsolunan masrafların satış masrafları meyanında mütaleasile tatbikata bu şekilde devam edilmesi de müteakip senelerin husule getireceği neticeler itibarile kabule şayan bir muamele tarzı olarak telâkki edilebilir. Yalnız tütün ve ispirotolu içkiler inhisar idareleri için aynı usulün tatbiki icap ederken ispiroto ve ispirotolu içkiler idaresile tütün inhisar idaresi bu noktada yekdiğerinden ayrılarak tütünün satış masarifi meyanma ithal ettiği nakliye ve sigorta masrafları diğere idarece maliyete ithal edilmesi muvafık görülmediğinden bu mebhasta takip edilecek usulde vahdet temininde fayda mülâhaza edilmektedir.

Talimatname

1660 numaralı kanunun suveri tatbikiyesini bildiren nizamnamenin 24 neü maddesinde (Mütedavil sermayeye aid muamelât ve mukarrerat muhâsebei umumiye ve müzayede ve münakasa kanunları ahkâmına tâbi olmayıp ticarî usul ve kaidelerin umumî hükümleri dairesinde umumî müdürlükçe tanzim ve vekâletçe tasdik olunacak talimatnameye tevfikân ifa olunacağı) yazılı olduğu halde henüz bu yolda bir talimatname yapılmamıştır.

1931 senesinde bir hesap talimatnamesi yapılmış isede bu talimatname merkez muamelâtı hesabiyesi hakkında malûmatı ihtiva etmediğinden ve merkezde tutulan hesaplar hakkında başkaca bir tarifname dahi mevcut bulunmadığından hesap noktasından ve hatta natemam bir mahiyet arz

etmekte ve yukarıda bahsedildiği veçhile muhasebe kayıtlarının gösterdiği mamul tütün mevcudu ile ayniyat ambar hesabı katisinin irae ettiği mamul tütün mevcudunun icabı veçhile mukayese ve tahlil edilmemesi ve muallâk hesabın, taallûku olmayan rakkamların fuzulen geçirilerek, 931 senesinde yapıldığı gibi bu hesabın tasfiyesine mecburiyet tutulması gibi hadiseler merkezde tutulacak hesapların dahi tanzim ve tensiki lâzım geldiğini aşikâr bir surette göstermektedir. Buna binaen mevcut talimatnamenin hesap noktasından ikmali lâzım geldiği gibi tütünde tatbik edilen derece formülü ve maliyet bahislerinde işaret edilen hususat ile sair mebbaslerde temas edilen mevzular hakkında tatbik edilecek olan usul ve kaidelere dair bu talimatnameye hükümler konulmasında da faide mülâhaza edilmektedir.

Netice

İnhisarlar muamelâtının icra ve murakabesi hakkındaki nizamnamenin dördüncü maddesi mütedavil sermayenin her sene katolunan hesabı neticesinde tebeyyün eden temettüatın bütçeye bir kaleme irat kaydolunacağını göstermektedir.

Bilânçonun «3» No. 1ı tablosunda işletme kârı ile varidat fazlası görünmektedir. Bu tabloya nazaran işletme kârı 20 584 036 lira ve varidat fazlasıda 20 421 896 lira 59 kuruştan ibarettir. Aradaki fark bütçenin 8 nci fasıldan vukubulan ve sabit kıymetlere intikal eden tediyeattan ibarettir.

Ancak (3) numaralı tablonun (A) kısmında satış kârı 25 078 435 lira 57 kuruş olarak görünmekte ise de kârda faiz ve akçe kârını teşkileden 12 174 lira 81 kuruş da dahil bulunmaktadı. Faiz ve akçe kârının mütedavil sermayenin işletilmesinden husule gelmiş bir kâr olduğu mülahazasıyla bu paranın satış kârı meyanında gösterilmesi cihetine gidilmiş ise de satış kârı satılan malların satış bedelile maliyet bedeli satış masrafları arasındaki farktan ibaret olması lâzım geldiğine göre bahsolunan meblâğın bütçenin muhtelif hasılât meyanında iraesinin daha muvafık olacağı mütalea edilmektedir.

Tanzim edilmiş olan işbu rapor inhisarlar muamelâtının icra ve murakabesi hakkındaki nizamnamenin 28 nci maddesine tevfiқан İnhisarlar umum müdürlüğüne takdim kılınmıştır.

28 - şubat 1934

Divanı muhasebat azasından

Halid

Maliye vekâleti Muntazam borçlar müdürü

Emin

Tütün inhisarı idaresinin 1931 yılı son hesabı hakkında kanun lâyihası (1/282)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar müdürlüğü

Sayı: 6/3025

17 - VIII - 1935

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Tütün inhisarı idaresinin 1931 malî senesi hesabı katisi hakkında Gümrük ve inhisarlar vekilligince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 16 - VIII - 1935 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası sunulmuştur.

Başvekil

İ. İnönü

Divanı muhasebat encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Divanı M. Encümeni

Karar No. 25

Esas No. 1/282, 3/165,172

15 - V - 1936

Yüksek Reisliğe

Tütün inhisar idaresinin 1931 malî yılı kati hesabı hakkında Başvekilliğin 17 - X - 1935 tarihli ve 6/3025 numaralı tezkeresile teklif olunan kanun lâyihası Divanı muhasebattan gönderilen mutabakat beyannamesi ile 1660 numaralı kanunun hükümleri dairesinde adı geçen idarenin 1931 plânçosu üzerinde yapılan incelemeler neticesini gösteren ve Başvekilliğin 17 - X - 1934 tarihli ve 6/3084 numaralı tezkeresile gönderilmiş olan raporla birleştirilerek tetkik ve müzakere edildi.

1 — İdarenin elinde bulunan emlâkin mahallerile bu emlâk ve muhafaza gemilerinin inşaa tarzları, tadilâtile sair evsafını gösterecek şekilde bir defter tutulmamış olduğu anlaşılmıştır. Beş milyondan fazla kıymeti haiz olan emlâkin tapu senedleri Hazineye devredilmekle beraber bunların mahal, kıymet vesair vasıflarını gösterecek bir defter tanzim edilmesi lâzım geldiği gibi muhafaza kumandanlığı emrine verilmiş olan muhafaza gemileri hakkında da bu yolda hareket edilmesi temenniye lâyük görülmüştür.

2 — Plânçada vezne ve banka mevcudu olarak gösterilen mebalîğ meyanında mefsuh rejî şirketinden idareye devredilen ve kıymeti 1409 lira 68 kuruşa baliğ olan Rus bankalarına mevdu rublelerle Alman bankalarında ki markların da dahil olduğu anlaşılmıştır. Nakdi kıymetlerini tamamen kaybetmiş olan bu ecebi paraları mukabilinin 1933 senesinde mevcut meyanından çıkarıldığı dairesi memurunun verdiği izahattan anlaşılmalı bu hususta başkaca diyecek bir şey bulunmamıştır.

3 — Plânconun 1 numaralı cetvelinde depolarda mevcut yaprak tütün mevcudunun bedeli 18 küsur milyon ve fabrikalarda mevcut yaprak tütün bedeli de 48 küsur bin lira olarak gösterildiği ve 37 numaralı cetvelinde idarenin malik olduğu yaprak tütün miktarının 22 860 413 kilo 195 gram olarak irae edildiği ve ancak 37 numaralı cetvelde 22 küsur milyon ki-

lo tütünün nerelerde bulunduğu gösterilirken fabrikalardaki yaprak tütünün ele alınmadığı ve fabrikalarda 48 küsur bin lira kıymetinde yaprak tütün bulunduğu göz önüne alınmıca idarenin yaprak tütün mevcudunun plânçada gösterildiğinden daha fazla olması lâzım geldiğini kabul etmek icap ettiği gibi plânço ile tadad mazbatları ve mülhakattan gelen cetveller arasında bedel ve miktar itibarile mühim miktarda fark mevcut olduğu anlaşılmıştır.

1932 senesi Bütçe kanunile konulan hükme tevfikan idarece elde bulunan yaprak tütünlerin tartılmak suretile hakikî miktarından tesbit edilmiş olacağı tabî bulunmakla bu hususta başkaca mutalea serdine mahal görülmemiştir.

4 — Bazı mahallerde bulunan miktarı pek eüzi tütünlere yüksek bir bedel gösterildiği ve bu halin idarece her hangi bir mahalde satın alınan tütünlerin mühim kısmının işletme merkezine sevkinden sonra o mahalde yapılan veya tütünlerin sevki sırasında maliyete ithali unutulmuş olan masrafların orada kalan ve hiç tütün kalmamış ise sonraki mubayaa devresinde satın alınan tütünler bedeline zammedilmesi şeklinde bir usulün tatbikinden ileri geldiği anlaşılmıştır.

İşletme merkezine sevkedilen tütünler maliyetine ithali unutulmuş olan bir kısım masrafların sonraki senelerde masarîf meyanına geçirilmesi suretile vaziyet ıslah edilmiş olduğu gibi ileride böyle bir vaziyetin zuhuruna meydan vermeyecek tedbirlerin de alınmış olduğu dairesinden alınan analûmattan anlaşılmalı bu hususta diyecek bir şey bulunmadığı kararlaştırılmıştır.

5 — Her menşeden mübayaa edilecek tütünün miktarile nevi nisbetleri ve kaime fiatları müdürler encümenince tesbit edilip mülhakata bu dairede mubayaada bulunulması tebliğ edilmekte olduğu halde mülhakatça yapılan mubayaların tayin edilen nisbetlere tevafuk etmediği ve meselâ daha yüksek neviden tütün alın-

ması kararlaştırılmış iken daha dün neviden tütün mübayaa edildiği vaki olduğu gibi tütünlerin işlendikten sonra taayyün eden vasıflarının mübayaa esasındaki vasıflara mugayir neticeler arzettiğinin daima görülen hallerden olduğu anlaşılmıştır.

İdarî, iktisadî sebep ve zaruretler dolayısıyla mübayaa edilen tütünlerin arzettiği nevi nisbetlerinin kararlaştırılmış olan nevi nisbetlerine tamamen tetabuk etmemesi kabul edilebilirse de bu farkların asgari bir hadde kalmasındaki lüzum ve zaruret te âşikâr olduğundan yapılacak mübayaaları kararlaştırılan nevi nisbetlerine mümkün olduğu kadar uygun bir netice vermesini temin edecek tedbirlerin alınması temenniye lâyük görülmüştür.

6 — Tütünlerin arzettiği vasıflara göre nevilere ve nevilere dahilindeki tütünler de gösterdikleri hususiyetlere göre derecelere ayrıldığı ve vasatî fiatla satılan tütünlerin verdikleri derecelerin mevcut derece formülüne göre kıymetlendirilmesi cihetine gidildiği ve ancak tütünlerin mefsuh rejî şirketi zamanından kalan bu formüle göre kıymetlendirilmesinde, tütün piyasasında görülen değişikliklere nazaran, isabet olmadığı anlaşılmıştır. Dairesinden verilen malûmattan 1933 senesinden itibaren tütünlerin tasnifinde başka bir usul takip edildiği ve bu suretle, bu formülün tatbik sahasından kalkmakta olduğu öğrenilmekle bu bahiste başkaca temennide bulunmağa mahal görülmemiştir.

7 — Tütünlerin mübayaa edildikleri senenin taayyün eden maliyetle blâncoya alınmakta ve imalâta da bu maliyet esas ittihaz edilerek kârı zarar hesabının ana göre tesbit edilmekte olduğu ve bu suretle yapılan muamelenin, idarenin elinde başka başka fiatlarla satın alınmış bir kaç senelik tütün mevcud olduğuna göre, son sene fiatına nazaran vaziyetin neden ibaret olduğunun anlaşılmasına mâni olduğu gibi tütünlerin satın alındıktan iki sene sonra imalâta verildiğine nazaran, imalât senesinin kârını da imalâta verilen tütünlerin maliyetine tâbi tutmak gibi bir netice tevliid ettiği anlaşılmıştır.

Borsaya tâbi olmayan ve imal ve furuhtu inhisara tâbi bulunan tütünün bu şekilde blâncoda gösterilmesi ve maliyet hesaplarının bu esasa istinad ettirilmesi hatalı bir muamele tarzı olarak telakki edilmemekle beraber 1932

bütçe kanunu ile konulan hükme tevfikân mevcut tütünler 1930 rayicine göre kıymetlendirilerek bu suretle 1932 senesi için bu mahzurda ortadan kalkmış olduğu gibi her beş senede bir tütün fiatlarının tadil suretile tevhibi hususunun bütçe encümenince izhar edilen temenni üzerine idarece kararlaştırıldığı öğrenilmekle bu tahsis üzerinde başkaca muktaza tayini cihetine gidilmemiştir.

8 — Nakid hesaplarının irae ettiği mamul tütün miktar ve bedeli ile ayniyat ambarı hesabının gösterdiği tütün bedeli arasında fark bulunduğu ve bunun da blâncunun tanzimi sırasında ayniyat ambarı hesabının göz önüne alınıp icabı veçhile tahlile tâbi tutulduktan sonra neticesinin kayıtlara taallük ettirilmemiş olmasından ileri geldiği anlaşılmıştır.

Blânco tanziminde ayniyat hesaplarının da göz önüne alınması ve ayniyat ambar hesabına nakid hesapları arasında görülecek mutabakatlılığın hakikî sebepleri araştırılması ve bu suretle alınacak neticelerin hesaplara taallük ettirilmesi temenniye değer hususattan görülmüştür.

9 — Bütçeye masraf kaydile mübayaa edilen levazım bedelleri (bütçe dahili levazım ambarı) namile açılan bir hesaba kaydedilmekte ve sene nihayetinde ambarda kalan eşyanın da blâncolarda mevcudat meyanında gösterilmekte olduğu ve bütçenin demirbaş eşya tertibine masraf kaydedilerek alınan ve sene sonunda ambarda mevcut bulunan eşyanın da bu meyana ithal edildiği gibi bunların mükerrer olarak sabit kıymetler arasında blâncoda mevcudat meyanında irae edilmekte bulunduğu anlaşılmış ve aynı kıymetin mükerrer olarak blâncoya ithali muvafık bulunmamış olduğundan blâncolarda bu kabîl mükerrerliklerin ortadan kaldırılmasının temini muktazi görülmüştür.

10 — Blâncoda mahfazalar bedeli olarak irae edilen miktarların mülhakata sevkedilmek üzere fabrikalarca hazırlanıp henüz sevkedilmemiş olan mahfazalar bedelinden ibaret olduğu ve halbuki bunlardan başka satılmak üzere gönderilen mamul tütünlere aid olarak mülhakatta külliyetli miktarda sandık mevcud olduğu gibi fabrikalarda mülhakattan iade edilen hayli sandık malzemesi de bulunduğu halde bunların bedelinin blâncoya alınmadığı anlaşılmıştır. Mamulâtla beraber mülhakata gönderilen

sandıklar her yerde aynı kıymeti muhafaza etmemekte olduğundan bunların bir kıymet takdiri ile blâncoya ithali müşkül olduğu gibi sözü geçen sandıkların idarece ayniyat noktasından ciddi bir surette takibe tâbi tutulmakta olmasına göre mahfazalar bahsinde mevcut usulün değiştirilmesinde zaruret görülmemiştir.

11 — Blâncoda (Borçlu hesaplar) unvanı altında gösterilen mebalığın muvakkat sarfiyat, bütçe avansları, müfettişler hesabı carisi, memurin zimmeti ve veresiye satış hesapları neticelerini ifade etmekte olup yapılan tetkikatın bu hesapların zimmet bakiyelerinin seneden seneye yükseldiğini gösterdiği ve veresiye satışlara aid olup vâdeleri geldiği halde tahsil edilemeyen bir kısım matbubatın da bu meyanda dahil bulunduğu anlaşılmıştır.

Bu hesapların seneden seneye yükselen ve 1931 yılında üç kûsur milyon liraya baliğ olan zimmet bakiyeleri itina ile tetkika tâbi tutularak tahsili mümteni bir hale gelmiş olanlar var ise bunların usulü dairesinde terkinin cihetine gidilmesi muvafık görülmüştür.

12 — Blâncoda müraselât zimmet bakiyesi olarak gösterilen 345 kûsur bin lira müraselât bakiyelerinin müemel bir ifadesi olup halbuki umum müdürlüğün mülhakat ile olan vaziyeti ayrı ve mülhakatın birbirile olan vaziyetleri ayrı olarak ele alınmakla beraber fazla veya noksan mukayyed mehuzat ile fazla veya noksan mukayyed irsalâtın yekdiğerine mahsup edilmeksizin iraesî halinde vaziyetin daha kabarık bir rakamla ifadesi lâzungeleceği anlaşılmış ve fazla veya noksan mukayyed mehuzatın ve buna mukabil fazla veya noksan kayıtlı irsalâtın ayrı ayrı takip edilerek tasfiyesi cihetine gidileceğine göre vaziyetin blâncoda da müfredatlı olarak gösterilmesinin daha faydeli olacağı düşünülmüştür.

13 - Sabit kıymetler hesabında kayıtlı emiâk makina, demirbaş eşya ve gemiler için olduğu gibi arsalar da amortisman tefrik edildiği anlaşılmış ve fakat üzerinde bina bulunmayan arsalar için amortisman ayırmasında isabet görülememiştir.

14 - İmalâtın beher kilosuna üç kuruş masraf ilâvesi suretile (Levazım ihtiyatı) namı altında sermaye vücede getirildiği ve bu sermayenin vücede getirilmesindeki maksadın da zayı

olan mahfazalar ile istimalle elverişli bir halden çıkan levazım karşılık teminine matuf bulunduğu anlaşılmıştır. Gerek mahfazaların gerek levazım bedellerinin mütedavil sermayeden temin edilmekte olmasına göre bu maksadla bir ihtiyat akçası tesisine lüzum olmayıp ancak bu hesabın sonraki senelerde tasfiye edilerek ortadan kaldırılmış bulunması hasebile bu hususda diyecek bir şey görülmemiştir.

15 - İdarenin malik olduğu menkul ve gâkri menkul emval ile yapıldığı nakliyat masraflarını karşılamak maksadile bir sigorta sermayesi tesisi cihetine gidip 931 senesinde bu sermayenin bir buçuk milyon lirayı bulduğu ve halbuki idarenin gayri menkul emvalinden ehemmiyetli kısmını harice sigorta ettirmekte olduğu ve kendi sigorta sermayesinden şimdiye kadar verilen tazminat senevi miktarının 21 bin kûsur liradan ibaret bulunduğu anlaşılmış ve levazım ihtiyat akçasında olduğu gibi sözü geçen sigorta sermayesi de sonradan tasfiyeye uğrayarak beşyüzbin liradan fazla hazineye geçmiş olduğu anlaşılmıştır hasebile bu hususda da mütalaa beyanına lüzum görülmemiştir.

16 — Blâncoda görünen meşkûk matlubat ihtiyat akçasının kefalet kanununun İnhisar idaresi memurlarına teşmilinden evvel kısmen memurin maaşlarından yapılan tevkifatla vücede gelmiş olduğu anlaşılmış ise de, kefalet kanununun neşrinden sonra memurların zuhur edecek zimmetlerini karşılamak üzere bir ihtiyat akçasına lüzum olmadığı gibi bu kanunun neşrinden evvel aid olarak tahakkuk edecek zimmetlerden tahsili mümkün olmayanların mahsubunun temini için dahi böyle bir ihtiyat akçasının elde bulundurulmasında zaruret bulunmadığından bu hesabın dahi icabı veçhile tasfiyesi temenniye lâ-yik görülmüştür.

17 — Blâncoda (Yaprak tütünlerin tenezzülü kıymet karşılığı namındaki partide yazılı mebalığın 1932 bütçe kanunu ile konulan hükme göre yapılacak vezin neticesinde yaprak tütünlere görülecek kıymet tenezzülünü karşılamak maksadile ayrılmış bir para olduğu anlaşılmıştır. 1932 senesinde zuhuru ihtimal dahilinde olan bir vaziyet için 1931 senesi kârından hisse ayrılab bu namla açılan bir hesaba nakledilmesi blânco esasına muvafık görülmemekle beraber 1932 senesinde yapılan vezin neticesinde yaprak tütünlerin kıymet tenezzülü ile karşılanmış olduğu an-

laşılmış olmasına binaen emri vakiin kabulü cihetine gidilmesi kararlaştırılmıştır.

18 — Muallâk hesabın tasfiyesi maksadile bu hesabın zimmetine geçirilen 89 küsur bin liranın varidat kaydedilmesi lâzımgelirken mamul tütün hesabının zimmetine ve kezalik Millî Ressörans hisse senetlerinin temettüü teşkil eden 1740 küsur liranın da varidata geçirilmesi lâzımgelirken sigorta sermayesi hesabına geçirilmiş olmasına mukabil Edirne başmüdüriyetince başka yere götürülmü olan tütünlerin satış kaydedilmesinden dolayı 20 küsur bin liranın varidata fuzulî olarak taallûk ettirilmiş bulunmasından dolayı varidat miktarının hatalı olarak gösterildiği anlaşılmış ise de varidat hesabının noksanlığı diğer hesapların fazlalığı ile karşılaşmakta ve bu hesaplardaki fazlalık da 1932 ve ondan sonraki senelerde ya doğrudan doğruya veya dolayısıyla varidata intikal etmiş bulunmakta olmasına göre vaziyetin olduğu gibi kabulü muvafık görülmüştür.

19 — 27-4-1932 tarihli nizamnameye göre % 10 a kadar beyiye ücreti verilmesi lâzımgelip idarece de bazı mahaller için % 5 ve bazı yerler için % 6 beyiye verilmesi kabul edilmiş olduğu gibi bazı mahallerde de hususî ve cari mamulât için ayrı ayrı nisbetlerde beyiye verilmekte bulunduğu ve idare memurlarına her ay verilen muayyen miktarda tütünlerden % 30 ve hususî siparişlerden % 15 e kadar iskonto yapıldığı ve bu suretle idarece verilen beyiye ve yapılan tenzilatla ser bayilere köy bayilerine beyiyye ilâve suretile verilen nakliye ücretinin ve yüksek memurlara bedelsiz verilen tütünlerin kâr addedilen dörtte üçünün ve bunlardan başka bayilere tahakkuk ettirilen beyiye ücretinden Öksüz yurtları namı altında yapılan tenzilatın beyiye hesabına taallûk ettirilmekte olduğu anlaşılmıştır.

Memurlara verilen tütünlerle hususî siparişlerden yapılan iskonto beyiye olarak telâkki edilebilir ise de nizamnamede beyiye mukabili bu miktarda tenzilat yapılacağına dair sarîh bir hüküm olmadığından bu hususta nizamnameye sarîh hüküm konulması ve verilen beyiyelerle yapılan tenzilat ve mahsubatın beyiye hesabına taallûk ettirilmesi bu hesabın satış hesabına mukayesesine imkân bırakmadığından beyiye ücreti hesabının satış hesabına kontrol ve mukayeseye salih bir şekle ifrağı temenniye lâzık görülmüş ve yüksek memurlara bedelsiz tütün

verilmesinde teamüle istinad edildiği anlaşılacakla bu hususun dahi bir kanun veya nizamnameye istinad ettirilmesinin muvafık olacağı kararlaştırılmıştır.

20 — Tütünlerde husule gelecek firenin tütün fiatlarını tezyid edeceği tabii olup bu sebeple gerek imalâta verilen gerek satışa arz edilen tütün fiatlarına fire nisbeti ile mütenasip bir miktarda zam icra edilmesi lâzımgelirken idarece fiatlara fire miktarı kadar zam icrası cihetine gidilmek suretile muamele yapıldığı ve meselâ kilosu 100 kuruşa alınan bir tütünde % 20 nisbetinde fire husule gelse bu tütünün fiatının 125 kuruş üzerinden hesap edilmesi icap ederken 120 kuruş üzerinden hesap edilmekte bulunduğu ve tüccarlar tarafından alınan tütün fiatlarına da bu esasa göre zam icra edilerek mubayaa cihetine gidildiği anlaşılmıştır.

Tüccardan alınan tütünler için fiatlere kanunun kabul ettiği had dahilinde değil, vaki fire miktarı nisbetinde zam icrası lâzımgelmekle beraber gerek satış, gerek alışta fire dolayısıyla tütünlere yapılacak zam husunda tatbik edilmekte olan şekilde zaruret var ise bunun kanunî bir hükme istinad ettirilmesinin muvafık olacağı kararlaştırılmıştır.

21 — İdarenin mütedavil sermayesi kanunla 20 milyon lira olarak tesbit edildiği halde idarenin elinde daha fazla miktarda sermaye bulunduğu ve bu fazlayı da levazım ihtiyatı, sigorta ihtiyatı, meşkûk matlubat vesaire gibi hesapların temin ettiği anlaşılmıştır. İdarenin kanunun tayin ettiği miktar fevkinde sermaye bulundurması muvafık olmamakla beraber müteakip senelerde sermaye miktarı 24 milyon liraya çıkarılmış ve yukarıda sayılan hesapların tasfiye edilmiş ve edilmekte bulunduğu anlaşılmış olmakla bu hususta da mütalea serdine mahal görülmemiştir.

22 — Nakid ve aynı kıymetlerin sene nihayetindeki miktarlarını tevsih için ibraz edilen mazbataların merkez ve mülhakat kayıtlarına tetabuk etmediği anlaşılmıştır.

Merkez ve mülhakat kayıtlarile mazbatalar arasında görülen bu fark müteakip senelerde azalmış olmakla beraber nakdî ve aynı kıymetlerin tevsihi hususunda mazbataların hususî bir ehemmiyeti olduğundan bunların tanziminde itina gösterilmesi ve mazbatalarla kayıtlar ara-

smda bir fark görüldüğü takdirde bunun he-
men sebepleri araştırılarak hangisinde sıhhat
bulunduğunun tayini eihetine gidilmesi lâzime-
den görülmüştür.

23 — İdarece yapılan masraflardan bir kıs-
mı maliyete ve bir kısmı da satış masraflarına
taallük ettirilmekte olduğu ve satılmak üzere
mülhakata gönderilen mamul tütün sevk mas-
raflarının ispiro ve ispirotolu içkiler idaresinde
carî muamele hilâfına olarak satış masrafların-
dan addedilmekte olduğu anlaşılmıştır.

Sevk masraflarının maliyet hesabınımı ta-
allük ettirilmesi yoksa satış masraflarında mı
addedilmesi lâzım geldiği meselesi tetkike tâbi
tutulurak bu nevi masarîfinin her iki idarede
de satış masrafı olarak gösterilmesi kabul edil-
mek suretile de usulde vahdet temin edilmiş ol-
duğundan bu hususta başkaca mütalea serdine
mahal görülmemiştir.

24 — 1660 numaralı kanuna müteallik ni-
zamnamenin 24 neü maddelerile mütedavil ser-
mayeye aid muameleler için bir talimatname
yapılacağı emredilmiş ve 931 senesinde bir he-
sap talimatnamesi yapılmış ise de bu talimatna-
menin merkeze aid hesap muameleleri hakkında
malûmatı ihtiva etmediği gibi bunlar hakkında
bir tarifname dahi mevcud olmadığı anlaşıldı-
ğından bu talimatnamenin bir an evvel yapıl-
ması ve yapılacak talimatnameye bu eihetler

hakkında izahat dercedilmesinin muvafık ola-
cağı kararlaştırılmıştır.

25 — Blâncoda satış kârı olarak gösteri-
len para meyanında faiz ve akça kârına taal-
luk eden 12174 lira 81 kuruşun da dahil olduğu
anlaşılmış ve halbuki faiz ve akça kârının mü-
tedavil sermayenin işletilmesinden yani satış-
tan mütevellid bir kâr olmadığına göre bunun
satış hasılatından ziyade muhtelif hasılat faslı
meyanında gösterilmesinin daha muvafık ola-
cağı kararlaştırılmıştır.

Neticede: tasdikî kararlaştırılan blâncı ile
yukarıda yazılı kararların varidat kati hesabı-
na olan tesirleri göz önünde tutulmak ve be-
yannameye bağlı cetvellerdeki meşruhatın icap
ettirdiği değişiklikler yapılmak suretile kabul
edilmiş olan kanun lâyihası yeniden tanzim
edilen cetvellerle birlikte Umumî Heyetin yük-
sek tasvibine sunulmuştur.

Divanı M. En. Başkanı	M. M.	Kâtip
Niğde	Trabzon	Yozgad
Faik	M. Aydın	Sungur
İstanbul	Kastamonu	Kayseri
H. Ergin	N. Tamaç	F. Güppüp
Konya	Erzurum	Mardin
M. H. Üner	N. Dumlub	H. Çoruk
Muğla		
Hüsnü		

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

*Tütün inhisar idaresinin 1931 malî senesi
hesabı katî kanun lâiyhası*

MADDE 1 — Tütün inhisar idaresinin 1931 malî senesi umum masarifi bitişik A cetvelinde gösterildiği üzere 4 882 522 lira 37 kuruştur.

MADDE 2 — Tütün inhisar idaresinin 1931 malî senesi varidatı bitişik B cetvelinde gösterildiği üzere 25 304 418 lira 93 kuruştur.

MADDE 3 — Bu idarenin 1931 senesi zarfında sarf olunmayıp iptal olunan tahsisat bakiyesi A cetvelinde ayrı bir sütunda gösterildiği üzere 1 240 765 lira 63 kuruştur.

MADDE 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 5 — Bu kanunun icrasına Maliye Vekili ile Gümrük ve İnhisarlar Vekili memurdur.

16/8/935

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
İ. İnönü	Ş. Saracoğlu	K. Özalp
Da. V.	Ha. V. V.	Ma. V.
Ş. Kaya	Ş. Kaya	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
S. Arıkan	A. Çetinkaya	C. Bayar
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. R. Saydam	Rana Tarhan	

DİVANI MUHASEBAT ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

*Tütün inhisar idaresinin 1931 malî yılı
hesabı katî kanun lâiyhası*

MADDE 1 — Tütün inhisar idaresinin 1931 malî yılı sarfiyatı bitişik A cetvelinde gösterildiği üzere 4 882 130 lira 28 kuruştur.

MADDE 2 — Adı geçen idarenin aynı yıl tahsilâtı bitişik B cetvelinde gösterildiği üzere 25 304 418 lira 11 kuruştur.

MADDE 3 — 1931 malî yılı içinde sarfolunmayan ve bitişik A cetvelinde ayrı bir sütunda gösterilen 1 251 157 lira 72 kuruş tahsisat artığı iptal olunmuştur.

MADDE 4 — Adı geçen idarenin bitişik C cetvelinde gösterilen 1931 malî yılı blâncosu ile kârı zarar hesabı tasdik olunmuştur.

MADDE 5 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 6 — Bu kanunun icrasına Maliye, Gümrük ve inhisarlar vekilleri memurdur.

A - CETVELİ

F.	Muhassasatın nevi	Muhassasat	Sarfiyat	İptali lâzımge- len muhassasat
1	Ücretler	2 830 854	2 470 425 33	360 428 67
2	Merkez mülhakat masrafları	436 000	347 845 41	88 154 59
3	Masarifi müşterekce	173 000	91 797 76	81 202 24
4	Enebi mütehassıslar	13 000	4 491 66	8 508 34
5	Tecrübe, ıslah, mücadele masrafları	50 000	16 753 90	33 246 10
6	Kurs masrafları	18 000	12 906 84	5 093 16
7	Kontrol ve takibat masrafları	593 500	320 839 14	277 660 86
8	Sabit kıymetler masrafları	270 000	165 637 41	104 362 59
9	Yaprak tütün ücret ve masrafları	865 340	716 439 45	153 900 55
10	Fabrika ve atelyeler ücret ve masrafları	457 768	413 983 72	43 784 28
11	Vesaiti nakliye masrafı	10 000	2 813 24	7 186 76
12	Reddiyat	65 000	60 485 01	4 514 99
13	Yardımlar	30 000	27 846 75	2 153 25
14	Geçen seneler borçları	150 000	74 317 23	75 682 77
15	Geçen seneye aid ikramiyeler	100 200	94 921 43	5 278 57
16	1715 numaralı kanun mucibince Cümhuri- yet Merkez bankasına itfa karşılığı	60 626	60 626	0
	Yekûn	6 123 288	4 882 130 28	1 251 157 72

B - CETVELİ

F.	Varidatın nevi	Muhammenat	Tahsilât
1	Satış kârı	29 678 988	25 066 260 86
2	Para cezaları	250 000	85 998 92
3	Beyiye resmi	62 000	60 547 74
4	Muhtelif hasılat	120 000	48 680 63
5	İstirdad	97 000	42 929 96
	Yekûn	30 207 988	25 304 418 11

Tütün inhisar idaresinin 31 mayıs 1932 de

İzahat	31 mayıs 1931		31 mayıs 1932	
	Müfredat Lira K.	İemal Lira K.	Müfredat Lira K.	İemal Lira K.
<i>Sabit kıymetler</i>				
Emlâk	5 176 928.33		5 282 772.67	
Makineler	2 103 802.32		2 121 415.18	
Mefruşat ve demirbaş	747 840.93		788 049.65	
Muhafaza gemileri	48 408.03	8 076 979.61	51 133.03	8 243 370.53
<i>Nakdî kıymetler</i>				
İdare veznelerinde	238 620.13		170 698.43	
Türkiye bankalarında	714 261.25		2 143 737.71	
Ecnebi bankalarında	1 726.08		1 409.68	
Yolda bulunan paralar	678 366.81		653 948.53	
Esham ve tahvilât	26 250.00		26 250.00	
Tahsil senedatı	4 868.81	1 664 093.11		2 996 044.35
<i>Mütedavil kıymetler</i>				
Depolarda mevcut yaprak tütün	18 760 223.26		18 612 224.58	
Fabrikalarda mevcut yaprak tütün	78 954.40		48 979.30	
Ambarlarda mevcut mamul tütün	1 980 427.10		1 643 790.28	
Depolarda mevcut levazım	2 205 543.52		2 094 788.55	
Bütçe dahili levazım ambarları	—		65 059.92	
Mahfazalar	15 112.04	23 040 260.32	19 267.52	22 484 110.15
<i>Muhtelif matlûbat</i>				
Borçlu hesaplar	3 108 722.22	3 108 722.22	3 077 865.63	3 077 865.63
<i>Hazine hesabı carisi</i>				
Hazineye irsalât	—		21 080 000.00	21 080 000.00
<i>Muallak hesaplar</i>				
Müraselât	308 748.80	308 784.80	345 669.18	345 669.18
Yekûn		36 198 804.06		58.227 059.84

VELİ

katolunan muamelâtının blâncosudur.

İzahat	31 mayıs 1931				31 mayıs 1932			
	Müfredat		İcmal		Müfredat		İcmal	
	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.	Lira	K.
<i>Tediyesi lâzım borçlar</i>								
Muhtelif borçlar	2 162	713.12			1 233	726. 45		
Tediye senedatı		—	2 162	713.12	1 526	575.39	2 760	301.84
<i>İhtiyat akçeleri</i>								
Sabit kıymetler amortismanı	1 313	981.50			1 623	466.00		
Levazım ihtiyat akçesi	835	439.34			1 040	986.64		
Sigorta » »	1 216	603.92			1 518	455.93		
Meşkûk matlûbat ihtiyatı	200	791.15			200	787.15		
Yaprak tütünlerin tenezzülü kıymet karşılığı		—	3 566	815.91	2 055	020.74	6 438	716 46
<i>Hazine hesabı cairsi</i>								
Geçen seneden müdever matlubu	274	921.31			274	921.31		
Bu senenin varidat fazlası		—	274	921.31	20 421	896.59	20 696	817.90
<i>Muallak hesaplar</i>								
Muallak hesaplar	62	481.47	62	481.47	22	793.19	22	793.19
<i>Sermaye</i>								
Mütedavil sermaye	22 054	892.64			20 000	000.00		
Sabit kıymetler karşılığı	8 076	979.61			8 243	370.53		
Bütçe dahili levazım karşılığı		—	30 131	872.25	65 059.92		28 308	430.45
Yekûn			36 198	804.06			58 227	059.84